

“A partir d'ara seran entitats benèfiques amb projectes molt més modestos i dirigits a les necessitats més bàsiques de la societat. Les caixes i la seva raó de ser a la nostra societat han mort, i l'obra social ja no pot tornar a ser el mateix”, assegura un antic president de caixa d'estalvis catalana. I és cert, la bancarització forçada ha modificat el guió d'una història que començava a la primera meitat del segle XIX, amb una força especial al Principat. Les primeres caixes d'estalvis de seguida van apostar per retornar part dels beneficis a les seves comarques o poblacions d'origen, amb programes socials i de benestar que ben aviat també van suplir les mancances de l'administració pública en aquest sentit. I així ha estat durant gairebé un segle i mig, fins que a finals de l'any 2010 l'Estat espanyol va dictar una reestructuració del sistema financer que obligava les caixes d'estalvis a convertir-se en bancs, i per tant, a desvincular la seva obra social del negoci financer. Amb aquest canvi legal, i després de dos anys de transició en què l'obra social d'algunes caixes a mans del FROB, absorbides per bancs o integrades en un grup bancari, havia quedat als llimbs, comença una segona etapa en què fundacions especials gestionaran el patrimoni, jurídicament deslligades de l'entitat d'origen, amb nous patrons i objectius prou més modestos.

Més enllà dels canvis d'estatus jurídic, el naixement de les fundacions especials per a vehicular l'obra social de les antigues caixes deixa un gran interrogant: com aconseguiran finançar-se quan s'hagin consumit els recursos propis. Les fundacions, amb l'excepció de la Fundació La Caixa, que manté el vincle amb el negoci financer de l'entitat, no poden oferir garanties sobre el futur de la seva activitat per molts anys, perquè, desvinculades dels beneficis econòmics que genera una entitat de crèdit, el seu esquema de supervivència financera implica sobretot el mecenatge privat i la capacitat de gestionar correctament els actius i el patrimoni de les fundacions per tal d'obtenir-ne un benefici que després pugui ser reinvertit. D'altra banda, la desaparició de les caixes d'estalvis significa que

El peatge de la bancarització

Històricament, les caixes d'estalvis han contribuït al benestar de la societat amb programes que so-

La conversió obligada de les caixes d'estalvis en bancs ha posat en escac la supervivència de l'ànima d'aquestes entitats. Fundacions especials gestionaran el patrimoni de l'antiga obra social i cercaran mecenes i ingressos propis per a sostenir la seva activitat. Hi ha retallades dràstiques al País Valencià i les Illes. A Catalunya, la potència de La Caixa para el cop.

l'administració pública ja no tindrà, per llei, una crossa que l'ajudi a suplir mancances del sector públic en serveis socials i culturals que fins ara cobrien mitjançant convenis les obres socials de les caixes d'estalvis.

L'any 2012, les obres socials de les caixes d'estalvis a tot l'Estat espanyol van pressupostar prop de 1.000 milions d'euros, dels quals, gairebé 600 procedien d'entitats amb seu als Països Catalans. Una xifra lleugerament supe-

vint suplien les mancances de l'administració.

Pressupost de l'obra social de les caixes d'estalvi

Dades en milions d'euros

	2006	2012-2013
La Caixa	303	500
Caixa Catalunya	61,6	Fundació Catalunya La Pedrera 35
Caixa Manresa	7,33	
Caixa Tarragona	6,5	
Bancaixa	58	16,3
CAM	52	16,3
Caixa Penedès	13,37	5,4
Caixa Sabadell	11	1
Caixa Terrassa	11	2
Caixa Manlleu	2,16	1
Caixa Girona	9	Desapareguda
Sa Nostra	8,9	2
Caixa Laietana	4,12	2,5
Caixa Ontinyent	1,7	0,72
Caixa Pollença	0,256	0,3

Font: elaboració pròpia

rior als 558 milions d'euros que es van invertir l'any 2006, en plena apoteosi de beneficis de les caixes d'estalvis. Per tant, sobre el paper, l'obra social a casa nostra no només no s'ha ressentit sinó que ha repuntat malgrat els sis anys de crisi econòmica i financera. Però només sobre el paper, perquè en desglossar les xifres trobem que el País Valencià i les Illes Balears han quedat totalment descapitalitzats d'obra social, i és La Caixa qui equilibra els comptes amb una aportació de 500 milions d'euros per al 2013, més del 50% del total de pressupost que es disposarà a l'Estat espanyol en obra social enguany. Si bé La Caixa desenvolupa part de la seva obra social fora de Catalunya, i amb especial intensitat a les Illes Balears per la seva vinculació històrica, i en una altra mesura al País Valencià, el cert és que aquests dos ter-

ritoris perden un 70% de les inversions en obra social si ho comparem amb el 2006. Així, aquell any, Bancaixa, CAM i Caixa Ontinyent invertien respectivament 58, 52 i 1,7 milions d'euros, mentre que el 2012 hi havia pressupostats 16,3, 16,2 i 0,7 milions d'euros, sense que per a aquest any 2013 hi hagi cap pressupost tancat, ja que tant CAM com Bancaixa encara tenen en suspens la constitució dels patronats de les seves fundacions especials, que són nomenats per les Corts Valencianes.

A les Illes Balears la situació també és dramàtica. L'emblemàtica Sa Nostra passa d'un pressupost de 8,9 milions el 2006 a tot just 2 milions enguany, sense que hi hagi garanties de continuïtat en la seva tasca social. Per la seva banda, la petita Caixa Colònia-Pollença té un pressupost de 300.000 euros, un

xic superior als 256.000 euros que va revertir en la societat ara fa set anys.

En el cas del Principat, algunes fundacions veuran notablement reduït el seu pressupost, sense que quedi gens clar el seu futur. Per contra, les caixes que van formar Unnim comencen un camí nou per separat, però amb el paraigua del BBVA, que ha compromès ajudes a aquestes fundacions. També la Fundació Catalunya-La Pedrera, totalment desvinculada de CatalunyaCaixa, explotarà el seu important patrimoni per sostenir projectes històrics de l'antiga obra social.

El que és segur és que l'abundant obra social de les caixes mai més no tornarà. I les fundacions hauran de fer mans i mànigues per no cremar el seu patrimoni en dos dies.

Gemma Aguilera